

Helen Keller

EL MÓN ON VISC

Traducció de Dolors Udina

IN QUIETS
de V I E N A

Primera edició: febrer del 2016

Títol original: *The World I Live In*

© de la traducció al català, Dolors Udina, 2015

© de les característiques d'aquesta edició:

Viena Edicions

Tuset, 13 – 08006 Barcelona

Tel. 93 453 55 00 – viena@vienaeditorial.com

ISBN: 978-84-8330-864-6

Dipòsit legal: B 2138-2016

Fotocomposició: Alfa

Impressió i enquadernació: Reinbook

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Qualsevol forma de reproducció, distribució,
comunicació pública o transmissió d'aquesta obra només
pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars,
llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO
(www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar
fragments d'aquesta obra.

1.

LA MÀ QUE HI VEU

Acabo de tocar el meu gos. S'estava rebotant a l'herba i sentia plaer en cadascun dels seus músculs i extremitats. Jo volia fer-me'n una imatge amb els dits i l'he tocat amb la mateixa suavitat que si toqués una teranyina; però heus ací que el seu cos rodó s'ha regirat, s'ha redreçat, s'ha enarborat i m'ha llepat la mà. Se m'ha acostat tant com ha pogut, com si volgués ficar-se'm a la mà. Amb la cua, les potes i la llengua, feia avinent la seva joia. Si hagués pogut parlar, em sembla que hauria dit amb mi que el paradís s'assoleix a través del tacte; perquè és en el tacte on es troben tot l'amor i la intel·ligència.

Aquest petit incident m'ha empès a parlar de les mans i, si el meu discurs és afortunat, serà gràcies a l'estrella del meu gos. En tot cas, és agradable poder parlar d'una cosa que no ha monopolitzat ningú fins ara; és com obrir un nou camí en el bosc impenetrable i deixar un rastre en un camí que no ha trepitjat mai cap peu. Em fa il·lusió agafar-vos de la mà i portar-vos per un camí no fressat a un món en el qual la mà és suprema. És clar que ja de bon començament trobarem una dificultat. Esteu tan acostumats a la llum que em fa por que ensopegueu quan miri de guiar-vos a través d'un món de foscor i de silenci. És evident que els cecs no poden ser els millors guies. Amb tot, encara que no puc garantir que no us perdi pel camí, us prometo que no us conduiré al foc ni a l'aigua ni caureu en un pou profund. Si em seguieu amb paciència, us adonareu que

«hi ha un so tan lleu que res no s'interposa entre ell i el silenci» i que les coses tenen més significats que els que permeten veure els ulls.

La mà, per a mi, és el que l'oïda i la vista són per a vosaltres. Pràcticament recorrem els mateixos camins, llegim els mateixos llibres, parlem la mateixa llengua, però les nostres experiències són diferents. Tots els actes de la meua vida giren al voltant de la mà com a pivot. És la mà la que em lliga al món dels homes i les dones. També és la mà l'antena que em permet sortir de l'aïllament i la foscor, que capta tots els plaers i totes les activitats que els dits troben. Quan la mà d'una altra persona va deixar caure una simple paraula dins la meua amb un lleuger moviment dels dits, va començar la comprensió, la joia i la plenitud de la meua vida. Com Job, sento com si una mà m'hagués fet, com si m'hagués esculpit i hagués modelat el meu esperit.

En totes les meves experiències i els meus pensaments, sóc conscient de la presència d'una mà. Tot allò que em mou, tot allò que m'emociona, és com una mà que em toca en la foscor, i aquest tacte és la meua realitat. Dir que les impressions que jo he acumulat per mitjà del tacte són irreal és com pensar que una visió que a vosaltres us ha fet feliços o que us ha fet vessar llàgrimes amargues és irreal. El delicat tremolor de les ales d'una papallona a la meua mà, els pètals suaus de les violetes arrissant-se entre els plecs freds de les seves fulles o alçant-se suaument entre l'herba de la prada, els contorns clars i fermes d'una cara o d'una extremitat, l'arc suau del coll d'un cavall i el tacte vellutat del seu musell... tot això, i el miler de combinacions resultants, pren forma en la meua ment i constitueix el meu món.

Les idees fan el món on vivim i són les impressions les que forneixen les idees. El meu món està construït sobre sensacions tàctils i desproveït de color i de so físics, però, malgrat la manca de color i de so, és un món que respira i on batega la vida. Cadascun dels objectes està associat en la meva ment a qualitats tàctils que, combinades de maneres incomptables, em transmeten una sensació de poder, de bellesa o d'incongruència: perquè amb les mans puc sentir tant el que és còmic com el que és bell en l'aspecte extern de les coses. Penseu que vosaltres, que depeneu de la vista, no us adoneu que moltes coses són tangibles. Tot el que és palpable és flexible o rígid, sòlid o líquid, gran o petit, calent o fred, i aquestes qualitats poden tenir diverses modificacions. La frescor d'un nenúfar a punt de florir és diferent de la frescor de l'aire un vespre d'estiu, que alhora és diferent de la frescor de la pluja que penetra en el cor de tot el que creix i li dóna vida i cos. El vellut de la rosa no és el d'un préssec madur ni el de la galta amb clotets d'un nadó. La duresa de la roca s'assembla a la de la fusta com la veu fonda d'un home s'assembla a la veu greu d'una dona. El que jo qualifico de bellesa ho trobo en determinades combinacions de totes aquestes qualitats i deriva sobretot del torrent de línies corbades i rectes que hi ha sobre totes les coses.

«Què significa per a tu una línia recta?», em sembla que em preguntareu.

Significa diverses coses. La línia recta és un símbol de l'obligació. Sembla que té aquella qualitat d'inexorable que té l'obligació. Quan he de fer una cosa que de cap manera no puc deixar de banda, em sento com si anés endavant per una línia recta, decidida a arribar a algun lloc o a continuar sempre sense desviar-me ni a dreta ni a esquerra.

Això és el que significa la línia recta. Per fugir d'aquest aire moralitzador, podrieu preguntar-me: «Quina sensació fa una línia recta?». La sensació que fa, com suposo que passa quan es veu, és que és recta: un pensament monòton que es perllonga sense fi. L'eloqüència del tacte no es troba en les línies rectes, sinó en les que no ho són, o en un conjunt de moltes línies corbes i rectes. Apareixen i desapareixen, ara són fondes, ara superficials, ara interrompudes, allargades o inflades. S'eleven i s'enfonsen entre els meus dits, són plenes de començaments i de pauses, i la seva varietat és inexhaurible i meravellosa. Així, doncs, ja veieu que no m'està vedada la regió de la bellesa, encara que la meua mà no pugui percebre els colors brillants de la posta de sol o de la muntanya ni reconèixer les profunditats blaves del cel.

La física m'ensenya que puc defensar-me en un món que, segons em diuen, no coneix el color ni el so, sinó que és fet en termes de mesura, forma i qualitats inherents, perquè, en el meu cas, tots els objectes apareixen als meus dits col·locats en la seva posició exacta i no amb una imatge invertida a la retina que tinc entès que el cervell ha de restituir a la seva posició mitjançant una feinada infinita per bé que inconscient. Un objecte tangible passa complet al meu cervell sense perdre l'escalfor vital i ocupa el mateix lloc que a l'espai; perquè, sense egocentrisme, la ment és tan gran com l'univers. Quan penso en muntanyes, penso en la força vertical amb què les pujo. Quan l'objecte del meu pensament és l'aigua, sento l'impacte fred de la immersió i la ràpida reculada de les onades que s'encrespen, s'arrissen i es tanquen al voltant del meu cos. La meua mà reconeix clarament els agradables canvis entre aspre i suau, mal·leable i rígid, corbat i recte de l'escorça i les branques d'un arbre.

La roca inamovible, amb les seves protuberàncies i la superfície desigual, es corba sota els meus dits per formar tota mena de ranures i buits. L'embaum d'una síndria i la corpulència inflada de les carabasses que germinen, broten i maduren en aquell estrany jardí plantat on no poden arribar les puntes dels meus dits són la part més ridícula de la meva memòria i imaginació tàctils. Els meus dits s'adeliten amb la suau ondulació de la riulla d'un nadó i troben diversió en el saludable escataineig del dèspota del corral. Una vegada vaig tenir un gall domèstic que se'm posava al genoll, allargava el coll i escataïnava. Un ocell a la mà valia llavors més que dos... al corral.

Evidentment, els meus dits no poden obtenir d'un cop d'ull la impressió general d'un tot; però en sento les parts i el meu pensament les ajunta. Vaig per la casa tocant un objecte rere l'altre, en ordre, abans de poder formar-me una idea de la casa sencera. A casa d'altres persones només puc tocar el que m'ensenyen: els principals objectes d'interès, les escultures de la paret o una característica arquitectònica curiosa que s'exhibeix com un àlbum familiar. Per tant, una casa que no m'és familiar, d'entrada, no em produeix un efecte general ni hi trobo l'harmonia dels detalls. No és una concepció completa, sinó una col·lecció d'impressions d'objectes que m'arriben desconnectats i aïllats. Però la meva ment és plena d'associacions, sensacions i teories i, amb tot això, construeix la casa. Aquest procés em recorda l'edifici del temple de Salomó, on no se sentia serra ni martell, ni cap altra eina, mentre posaven pedra sobre pedra. La imaginació és el treballador silenciós que ordena la realitat a partir del caos.

Sense imaginació, que estèril que seria el meu món! El meu jardí seria un tros de terra silenciós ple de branques escampades

de formes i olors diverses. Però quan l'ull de la meva ment s'obre a la seva bellesa, el terra nu se m'il·lumina sota els peus, la tanca de bardissa s'omple de fulles i el roser escampa pertot la seva fragància. Sé quin aspecte tenen els arbres en flor i participo de la joia amorosa dels ocells que s'aparellen, i aquest és el miracle de la imaginació.

Doble és el miracle quan, a través del dits, la meva imaginació va més enllà i es troba amb la imaginació d'un artista que l'ha representada en una forma esculpida. Tot i que és fred i no batega ni respon, si es compara amb el rostre expressiu i càlid d'una persona amiga, la meva mà troba la bellesa al marbre. La fluctuació de les corbes i inclinacions em produeix un veritable plaer; només hi falta l'alè, però gràcies a l'encanteri de la imaginació el marbre s'anima i esdevé la realitat divina d'un ideal. La imaginació posa sentiment a cada línia i a cada corba i, al meu tacte, l'estàtua es converteix certament en una deessa encisadora que respira i es mou.

És veritat, però, que hi ha algunes escultures, fins i tot reconegudes com a obres mestres, que no complauen la meva mà. Quan toco el que queda de la Victòria alada de Samotràcia, el primer que penso és que un somni sense cap ni extremitats plana sobre meu en un son gens reparador. La roba de la Victòria es projecta amb rigidesa cap enrere i no s'assembla gens a les que m'ha semblat que volaven, aletejaven i es desplegaven empeses pel vent. Però la imaginació corregeix aquestes imperfeccions i tot d'una la Victòria esdevé una figura poderosa i animada amb les robes agitades pel moviment dels vents marins i l'esplendor de conquesta a les ales.

En una estàtua bella hi trobo alhora la perfecció de la forma corporal, les qualitats de l'equilibri i la plenitud. La Minerva,

envoltada d'una xarxa d'al·lusions poètiques, em procura una sensació d'eufòria gairebé física; i m'agraden els cabells luxuriosos i ondulats de Bacus i Apol·lo, i la garlanda d'heura tan suggestiva de les festes paganes.

Així, doncs, la imaginació corona l'experiència de les meves mans, que van aprendre a ser astutes gràcies a les mans sàvies d'una persona que, guiada ella mateixa per la imaginació, em va conduir amb seguretat per camins que jo desconeixia, va convertir la foscor que jo tenia al davant en llum i va redreçar uns camins que eren molt tortuosos.